

21.10.2020

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Viite: VN/22006

LAUSUNTOPYYNTÖ KOSKIEN YRITYSTEN MÄÄRÄAIKAISTA KUSTANNUSTUKEA KOSKEVAN LAIN (508/2020) MUUTTAMISTA

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Kaupan liitto ry:ltä (jatkossa Kaupan liitto) lausuntoa otsikkoasiassa. Kaupan liitto kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Tukijakson ajankohta

Koronakriisi on vaikuttanut kaupan alalla yritysten toimintaan hyvin eri tavoin. Esimerkiksi osa päivittäistavarakaupan yrityksistä on menestynyt, kun osa on rajoitustoimien ja pandemian aiheuttaman äkillisen kuluttajakäyttäytymisen muutoksen vuoksi menettänyt merkittävästi liikevaihtoaan. Ravintoloita palveleva foodservice-tukkukauppa ja useat erikoiskaupan yritykset, erityisesti muotikaupassa, kirjakaupassa, optisella alalla ja kultasepäälalla, ovat olleet taloudellisissa vaikeuksissa koronatilanteen, viranomaisuositusten ja rajoitusten vaikuttaessa näiden liiketoimintaan. Teollisuuden synkkenevät näkymät ja rakentamisen heikentynyt suhdanne heijastuvat tukkukauppaan viiveellä. Suhdanneilanteen vaikutukset voivat näkyä tukkukaupan liikevaihdossa toden teolla vasta loppuvuodesta ja ensi vuonna.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi lausuntopyynnössään tietoa, minkä kuukausien aikana kaupan alan liiketoiminta on kärsinyt eniten 1.6.2020 jälkeen ja kuinka paljon verrattuna vastaavaan ajankohtaan 2019.

Tilastokeskuksen uusimman, elokuulta olevan kuukausikohtaisen liikevaihtotilaston mukaan kesän huonoin kuukausi on kultasepäneliikkeillä (2019-2020: -22,2 %) ja optisella alalla

21.10.2020

(-19,2 %) ollut kesäkuu. Elokuu on ollut puolestaan huonoin kuukausi kirjakaupassa (-14,5 %) ja vaatteiden ja jalkineiden vähittäiskaupassa (-16 %).

Tukkukaupan liikevaihdon kasvu on laskenut koko kesän ja vuosimuutos oli elokuussa -5,8 prosenttia. Koska Tilastokeskus ei jaottele tukkukauppaa (TOL 46) erikseen alatoimialoihin, ei ole tarkkaa tietoa siitä, minkälaisia tarkempia liikevaihdon muutoksia toimialan sisällä on tapahtunut.

Koska kaupan alan yritykset ovat kärsineet COVID19-pandemian aiheuttamasta liikevaihdon laskusta eri kuukausina, Kaupan liitto pitää tärkeänä, että yritykset voisivat hakea kustannustukea itse valitsemalla ajanjaksolla 1.6.2020 alkaen. Kaupan liitto arvioi, että alan yrityksissä on tarvetta kustannustuelle erityisesti syyskuukausina, jolloin yritysten liiketoimintaan todennäköisesti vaikuttaa tautitilanteen heikentyminen sekä uudet viranomais-suositukset ja rajoitustoimet.

Kustannustuen piiriin kuuluvat toimialat ja poikkeamat

Kaupan liitto pitää kustannustuen toimialarajausta hyvin ongelmallisena. Kaupan alalla toimii lukuisia yrityksiä, joiden toimiala ei ole valtioneuvoston asetuksessa määriteltujen tukikelpoisten toimialojen joukossa, mutta jotka ovat kärsineet COVID-19 pandemiaan liittyvästä liikevaihdon laskusta merkittävästi. Esimerkkeinä edellä kuvatussa toimivat useat päivittäistavarakaupan yritykset, jotka sijaitsevat liikenteen solmukohdissa, toimistoalueilla, turistikohteissa tai valtiorajojen läheisyydessä. Lisäksi alkoholi- ja muiden juomien tukkukaupan alalla toimivien yritysten liikevaihto on laskenut merkittävästi (verrattuna vuodentakaiseen huhtikuun myynti supistui 47,7 % ja toukokuun myynti supistui 44,7 %), kun myynti ravintoloille on vähentynyt voimakkaasti ravitsemusliikkeitä koskevien rajoitusten seurauksena. Kyseinen toimiala ei ole ollut kustannustuen piirissä.

Kaupan liitto katsoo, että kustannustuen kohdentaminen eniten koronaepidemiasta kärsineille yrityksille edellyttää, että toimialarajaus poistetaan kokonaan tai sitä joustavoitetaan merkittävästi.

Tietojemme mukaan poikkeamispykälää on tähän mennessä tulkittu erittäin tiukasti, eikä tukea ole anomuksista huolimatta myönnetty kaupan alan yrityksille, jotka eivät toimi valtioneuvoston asetuksen mukaisilla tukikelpoisilla toimialoilla. Kaupan liitto katsoo tarpeelliseksi selkeyttää poikkeuspykälää ja lisätä tapauskohtaista harkintaa, jotta tukeen oikeutetut yritykset, joilla on erityisen painavia COVID-19 pandemiaan liittyviä syitä, tulisivat tuen piiriin oman toimialan tukikelpoisuudesta huolimatta.

21.10.2020

Liikevaihdon vertailuajankohta

Kaupan alalla yritysten liikevaihtoon vaikuttaa merkittävästi myyntisesongit, joiden ajan-kohta voi vaihdella eri vuosina. Jotta kustannustuessa huomioitaisiin sesongeista aiheutuva liikevaihdon vaihtelu, tulisi Kaupan liiton näkemyksen mukaan kustannustuen vertailuajakohta olla tukikautta vastaavaa ajanjaksoa pidempi. Esimerkiksi kustannustuki I vertailujakso oli neljä kuukautta (1.3.2019-30.6.2019). Pidempi vertailuajankohta voisi olla valinnainen vaihtoehto vastaavien kuukausien vertailuajankohdan ohella.

Kustannustuen myöntämisen liikevaihtoraja

Kaupan liitto kannattaa liikevaihdon 20 000 euron alarajan poistamista, jotta tukea voidaan kohdentaa paremmin pienille yrityksille.

Tuen määrittämisessä huomioitavien kiinteiden kustannusten rajaus

Kaupan alan kannalta olennaisia kiinteitä tai vaikeasti sopeutettavia kustannuksia, joita tulisi ottaa huomioon tuen määrittämisessä ovat muun muassa erilaiset yritystoiminnan kannalta välttämättömät (kesto)sopimukset ja palvelut kuten kirjanpito, palkanlaskenta, vaakuutukset, ICT-järjestelmät, esinevuokrat ja kiinteistöpalvelut sekä käyttöoikeuskorvaukset ja lisenssimaksut. Tällaiset vaikeasti sopeutettavat kustannukset eivät rajoitu yksinomaan kaupan alalle, vaikka niiden painoarvo eri alojen välillä voi vaihdella.

Kustannustuen enimmäis- ja vähimmäismäärä sekä yhteensovittaminen

Kaupan liitto kannattaa kustannustuen enimmäismäärän nostamista 500 000 eurosta EU:n tilapäisten valtiontukisääntöjen sallimaan 800 000 euroon. Lisäksi kustannustuen 2 000 euron vähimmäisraja tulisi poistaa, mikäli yksinyrittäjien tukea ei jatketa.

Kaupan liiton näkemyksen mukaan aikaisemmat COVID-19 pandemiaan liittyvät yritystuet eivät saisi vaikuttaa uuden kustannustuen määrään, mikäli yhteenlasketut yritystuet eivät ylitä EU:n tilapäisten valtiontukisääntöjen mukaisten COVID19-tukien enimmäismäärää.

Muutoslain voimaantulo ja toimeenpano

Kaupan liitto kannattaa kustannustuen nopeaa toimeenpanoa, jotta tukea saadaan nopeasti sitä tarvitseville yrityksille.

21.10.2020

Kunnioittavasti

KAUPAN LIITTO RY

Mari Kiviniemi
Toimitusjohtaja

Simo Hiilamo
Edunvalvontajohtaja